

Inhoud

Van de uitgever	9
1. De activiteiten van de mens	11
De vier categorieën van menselijke inspanning	11
De eindeloze zoektocht naar veiligheid: artha	12
De veranderlijke natuur van vermaak: kāma	13
Menselijke keuzes vereisen speciale normen	15
Dieren hebben geen ethiek nodig	16
De oorsprong van ethiek: gezond verstand	16
Interpretatie van ethische voorschriften	17
Ethisch zijn is volledig mens zijn	18
Wat religieuze ethiek toevoegt	19
De religieuze normen die dharma worden genoemd	19
De ranglijst van de vier categorieën	20
‘Alles valt op zijn plaats’: bevrijding	21
2. Het fundamentele probleem	23
Waar zit de fout?	23
Het zelfoordeel van onvolmaaktheid	24
De poging volmaaktheid te bereiken door verandering	26
Persoonlijke waarden bepalen het soort veranderingen	27
Houding ten opzichte van verandering	28
Winst door verandering brengt altijd verlies met zich mee	30
Onbestendig genot	31
Herkenning van het fundamentele probleem	33
De analyse van ervaring	34
Onvolmaaktheid gaat over jezelf	35
Inzicht in volmaaktheid: de norm voor zelfbeoordeling	37

Het rechtstreekse onderzoek naar bevrijding van onvolmaaktheid	38
3. De zoeker naar vrijheid	41
De nutteloze oplossing	41
De ervaring van volmaakt zijn	41
Onderscheid maken tussen kennis en ervaring	42
Onderzoek naar de aard van jezelf	45
Analyse van het onderzoek naar volmaakt zijn	46
De aard van succes	47
Het verkrijgen van het reeds-bereikte	50
Bevrijding van onvolmaaktheid: een reeds bereikt doel	52
De zoeker naar vrijheid	53
4. Onwetendheid en kennis	57
Iedereen wordt onwetend geboren	57
Het kwijtraken van onwetendheid	58
Relaties: sambandha	59
Voorwerpen worden gekend door waarneming	60
Het kennisinstrument moet geschikt zijn	60
Gevolgtrekkingen zijn gebaseerd op waarneming	61
Intellectuele kennis is afgeleide kennis	62
Kennis wordt niet gemaakt	63
Steekhoudende kennis	63
Waarneming is nutteloos voor zelfkennis	64
De noodzaak voor zelfkennis	67
Het middel om zelfkennis te verkrijgen	68
Ga voor zelfkennis naar een bevoegd leraar	70
Indirecte en directe kennis uit woorden	74
De woorden van de leraar geven directe kennis over het zelf	75
5. De leraar	77
Volmaaktheid verkrijgen vereist kennis, geen actie	77

Woorden, een geschikt kennismiddel	78
Het verhaal van de tiende man	79
Het probleem als de zoeker het gezochte is	82
Lesgeven door middel van woorden in een context	83
Algemene kennis en specifieke kennis	84
Zelfonwetendheid is geen totale onwetendheid over het zelf	85
Wat de leraar moet weten	86
De leraar moet volmaaktheid kennen als zichzelf	88
Verkeerd onderwijs kan het probleem verergeren	90
De leraar moet de traditionele methoden kennen	91
De leraar moet verkeerde conclusies weerleggen	93
Zelfkennis en methodiek zijn beide nodig	94
De stroom van kennis van leraar naar leerling	96
Vedānta: het traditionele onderwijs in zelfkennis	97
6. De tekst	101
De twee delen van de Veda	101
De verscheidenheid aan acties	102
De rol van de geschriften	102
Kennis van de subtiele gevolgen van handelingen	103
Kennis van de hemel	104
De kennis van rituelen	107
Een handleiding is geen doel op zichzelf	108
Kennis als doel op zichzelf	110
Speciale naam voor het eind van de Veda's gerechtvaardigd	111
De karma-kāṇḍa-leerling	112
De Vedānta-leerling	112
Woorden zijn middelen tot kennis in beide delen van de Veda's	114
De woorden van Vedānta geven directe kennis over jezelf	115

Hantering van de woorden van Vedānta	117
De geest moet scherp zijn	118
Het bewijs van Vedānta	120

Van de uitgever

Swami Dayananda Saraswati (1930-2015) was een vooraanstaand traditioneel leraar in Vedānta, het onderwijs over het zelf, zoals we dat aantreffen in de upaniṣads aan het eind van de Veda's. Buiten het geven van openbare lezingen leidde Swami Dayananda diepgaande meerjarige opleidingen in Vedānta en Sanskriet, waardoor er nu verspreid over de hele wereld honderden leraren zijn die de onderwijstraditie voortzetten, waaronder in Nederland (www.advaita.nl).

Dit boek is gebaseerd op de lezingen die door Swami Dayananda gegeven werden aan het begin van een driejarige opleiding in november 1979 in Piercy, Californië. De eerste tekst die in deze opleiding bestudeerd werd was de 'Tattva-bodha', een eenvoudig boek vol definities, dat een overzicht van Vedānta biedt. De introductielesingen van Swami Dayananda waren erop gericht om de nieuwe studenten te helpen de aard van het fundamentele menselijke probleem te doorgronden.

Swami Dayananda gaf zijn opleidingen in het Engels, maar gebruikte daarbij de originele Sanskrietteksten. De lezer zal in dit boek daarom Sanskrietwoorden tegenkomen. Voor een goed begrip van de inhoud is het niet nodig om deze termen te kennen of te onthouden. Ze zijn ter volledigheid opgenomen, bedoeld om diegenen van dienst te zijn die meer van Vedānta willen weten of misschien al weten.

In 2002 presenteerde Rob van Dijk de Nederlandse uitgave van 'Emotional Maturity' aan Swami Sakshatkrtananda in de Dayananda Ashram in Rishikesh, India.

Bij die gelegenheid werd hem gevraagd om 'Introduction to Vedānta' te vertalen en zo toegankelijk te maken voor het Nederlandse taalgebied. Een verzoek waaraan hij graag voldeed. Dit boek 'Inleiding tot Vedanta' is een logisch vervolg op het boek 'Emotioneel Volwassen', eveneens van Swami Dayananda en verschenen bij Uitgeverij Viveki.

1. De activiteiten van de mens

De vier categorieën van menselijke inspanning

Een mens ziet zichzelf als onvolmaakt en onvolledig. Zijn gevoel van onvolledigheid blijkt duidelijk uit zijn voortdurende en dwangmatige handelingen. Om te ontsnappen aan deze onvolledigheid streeft hij een groot aantal dingen in zijn leven na. Deze zijn te rangschikken in vier categorieën:

- ethiek *dharma*
- veiligheid *artha*
- vermaak, genot *kāma*
- bevrijding *mokṣa*

Alle vier tezamen worden zij *puruṣārtha* genoemd: datgene waarnaar verlangd wordt door de mens. Dit zijn de doelen waarnaar de mens (*puruṣa*) streeft.

De vier soorten activiteiten van de mens kunnen weer onderverdeeld worden in twee groepen. De ene groep bestaat uit het streven naar veiligheid en vermaak (*artha* en *kāma*). Deze groep heeft de mens gemeen met alle andere levende wezens. De andere groep, bestaande uit activiteiten in overeenstemming met ethiek (*dharma*) en gericht op bevrijding (*mokṣa*), is voorbehouden aan de mens. Deze tweede groep activiteiten ontstaat omdat een mens een zelfbewust wezen is. Een zelfbewust wezen is een denker met het vermogen gedachten over zichzelf te ontwikkelen. Dit vermogen maakte de universele menselijke conclusie mogelijk: 'Ik ben een beperkt, onvolledig wezen dat zich moet inspannen voor bepaalde dingen waardoor ik hoop volledig te worden.'

2. Het fundamentele probleem

Waar zit de fout?

Als je iets ziet, maar niet beseft wat het werkelijk is, dan kun je het voor iets anders houden dan wat het is. Het verkeerd herkennen van het voorwerp leidt tot een vergissing betreffende de aard van het voorwerp. Als het voorwerp volkomen onopgemerkt blijft, is er alleen onwetendheid, maar geen vergissing. Een volkomen onopgemerkt, onbekend object kan nooit leiden tot een vergissing betreffende de aard ervan.

Bijvoorbeeld: in de grijsheid van de schemering zie ik een donkere gedaante naast het pad. Ik herken de gedaante niet als een boomstronk en concludeer dat het een man is, die op de loer ligt. Ik schrik en loop de andere kant op. Mijn waarneming van ‘iets’ naast het pad, gaf mij de gelegenheid om een vergissing te maken. Ik zag iets, maar was niet in staat om het onschuldige voorwerp te herkennen. Daardoor verkreeg ik een basis om een vergissing te maken. Een vergissing die voor mij reden was om van richting te veranderen.

Enkele minuten later volgde mijn bijziende buurman hetzelfde pad, samen met zijn vrouw die een scherp gezichtsvermogen bezit. Zij hadden geen enkel probleem. Hij kon niet eens de omtrek van de oude boomstronk zien en kon zich dus ook niet vergissen. Er deed zich bij hem geen gelegenheid voor om zich te vergissen. Hij nam de stronk niet waar. Hij wist niet dat die er was. Zijn vrouw, met haar scherpe gezichtsvermogen, zag duidelijk wat het was. Dus liepen ze samen vrolijk verder over het pad. De één in totale

3. De zoeker naar vrijheid

De nutteloze oplossing

Een volwassen denker ontdekt door de ervaringen in zijn eigen leven, dat zekerheid en plezier zijn fundamentele probleem niet oplossen. Zijn diepste verlangen is om volmaakt te zijn, vrij van alle beperkingen. Die wens is niet vervuld, ondanks de genoten pleziertjes of de veroverde zekerheden. Pleziertjes, die altijd afhankelijk zijn van een gunstig verloop van allerlei wisselende factoren, zijn niet blijvend. Men zal hier geen duurzame volmaaktheid mee vinden. Zekerheid is tijdgebonden, van nature beperkt. Verlies doet winst weer teniet. Ook zekerheid duurt nooit eeuwig. Een onzeker mens wordt niet zekerder als hij zekerheid zoekt in vergankelijke zaken. De onvoldane mens die plezierige momenten vergaart wordt niet voldaan. Het voortdurende zoeken naar zekerheid en geluk verraadt het voortdurende gevoel van onveiligheid en onvolmaaktheid van de zoeker. Volwassen mensen realiseren zich dat het zoeken naar volmaaktheid door middel van *artha* en *kāma* nutteloos is. Even nutteloos echter is de poging om zulk zoeken op te geven. Niet volmaakt zijn is niet afhankelijk van het al of niet aanwezig zijn van dingen. Het is gelegen in jezelf.

De ervaring van volmaakt zijn

Dat je volmaaktheid zoekt is een gevolg van je eigen conclusie dat je onvolmaakt bent. Zo'n conclusie zou niet mogelijk zijn als je geen besef van volmaaktheid had. Dit besef komt voort uit jouw eigen ervaring. Jouw ervaring van momenten

4. Onwetendheid en kennis

Er zijn twee soorten resultaten: het verkrijgen van het ‘nog-niet-verkregene’ en het verkrijgen van het ‘reeds-verkregene’. Het vrij zijn van onvolmaaktheid (*mokṣa*) kan niet behoren tot de eerste soort. Want het verkrijgen van het ‘nog-niet-verkregene’ houdt een verandering in die voortkomt uit inspanning. Verandering is altijd begrensd. De voorgaande omstandigheid en de erop volgende omstandigheid beperken elkaar wederzijds. Elke winst door middel van verandering houdt verlies in. Er bestaat geen absolute winst. Volmaaktheid kan niet het verkrijgen zijn van het ‘nog-niet-verkregene’. Als het verkrijgen van volmaaktheid mogelijk is, dan moet het per definitie van de tweede soort zijn: het verkrijgen van het ‘reeds-verkregene’. Alledaagse ervaringen onthullen voorbeelden van zulke resultaten. De situatie waarin iemand op zoek is naar zijn bril, onbewust van het feit dat zijn bril bovenop zijn hoofd rust, is een voorbeeld van een reeds verkregen doel. Degene die probeert de bezitter van de bril te worden, is reeds de bezitter van de bril. De zoeker verschilt niet van de gezochte. Het ogenschijnlijke verschil tussen de zoeker en de gezochte wordt veroorzaakt door onwetendheid.

Iedereen wordt onwetend geboren

Net zoals iemand onwetend kan zijn van het feit dat zijn bril zich boven op zijn hoofd bevindt, kan hij onwetend zijn van zichzelf. Feitelijk is er ook geen enkele reden waarom iemand zichzelf zou kennen. Iedereen wordt enorm onwetend